

Korpetta, Jacek

Jerzy Wojciech Gromski

Almanach Muzealny 6, 484-486

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Obok spraw zawodowych zaangażowała się w działalność stowarzyszenia – „Servas Polska”, międzynarodowej organizacji pozarządowej, działającej jako organ konsultacyjny przy ONZ, której idea jest szerzenie pokoju i tolerancji na świecie.

W Dziale Archeologicznym p. Sławka pojawiała się często, stąd nie traciliśmy z nią kontaktu, nie tylko w radosnych dniach przedświątecznych, gdy obdarowywała nas w poczęstunku kutią własnej roboty, ale także w trudnych chwilach po śmierci męża Tadeusza. Tak jak wcześniej cieszyła się sukcesami dzieci, teraz była dumna z wnucząt: Ani, Olka i Maryni.

Odeszła nagle, niespodziewanie. Zostawiła po sobie 38 opublikowanych prac. Była w trakcie przygotowywania książki o szkle polskim.

Oprac. Katarzyna Meyza

JERZY WOJCIECH GROMSKI

Jerzy Gromski urodził się w Warszawie 22 grudnia 1919 r. Naukę rozpoczął w Gimnazjum Rontalera, a od 1933 r. kontynuował w Państwowym Liceum im. Adama Mickiewicza. Świadectwo dojrzałości uzyskał w maju 1937 r.

W październiku tegoż roku rozpoczął studia na Wydziale Mechanicznym Politechniki Warszawskiej, które kontynuował do wybuchu wojny. Służby wojskowej nie odbywał ze względu na zły stan zdrowia. Okupację spędził w Warszawie. Aresztowany w łapance: od 3 marca do 11 maja 1943 r. był więziony na Pawiaku.

Po wojnie rozpoczął studia ekonomiczne w Szkole Głównej Handlowej (SGH), które ukończył w 1947 r. Po złożeniu pracy magisterskiej na temat urządzeń kanalizacyjnych dawnej Warszawy uzyskał tytuł magistra nauk ekonomicznych 20 grudnia 1951 r.

Od r. 1948 pracował w Instytucie Gospodarki Narodowej. Następnie podjął pracę w Ministerstwie Kultury i Sztuki, skąd przeszedł do Działu Planowania Głównego Urzędu Konserwatorskiego Naczelnej Dyrekcji Muzeów i Ochrony Zabytków. Pełnił tam funkcję radcy do 30 września 1954 r.

W latach 1955-1959 zatrudnił się jako pracownik naukowy w Ośrodku Dokumentacji Naukowo-Technicznej. W latach 1959-1966 pracował w Instytucie Urbanistyki i Architektury, kolejno w: Bibliotece, Zarządzie Planowania Miast i w Ośrodku Dokumentacji Naukowej.

Pracując, uzupełniał wykształcenie – ukończył w latach 1960-1962 podyplomowe studium planowania przestrzennego przy Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. W latach 1963/64 przeszedł kurs programowania matematycznego zorganizowany przez oddział warszawski Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego. Prywatnie, już od okresu studenckiego, interesował się historią Warszawy i zbiorami warszawianistycznymi.

Potwierdza to młodzieńczy debiut na łamach „Stolicy” (1948, nr 25) gdzie opublikował wiersz pt. *Warszawa*.

Dziwne doprawdy, potęgę wrażenia

odczuć nie wtedy, gdy się przeżywa,

lecz gdy się staje przeszłością.

Wspomnienia

stają się skarbem, w którym się ukrywa

wszystko, co było i poszło w nieznanne.

Przecież ulice, domy, czy wystawy,

gdziem obojętnie chodził tyle razy, nagle tak drogie – wszystko, co

z Warszawy...

W 1966 r. rozpoczął pracę w Muzeum Historycznym m.st. Warszawy na stanowisku starszego asystenta w Dziale III Historii Warszawy. Przeszedł na emeryturę w 1991 r. jako starszy kustosz i kierownik Gabinetu Planów i Rysunków Architektonicznych. Pracował w Muzeum jeszcze trzy lata (do 1994 r.) na pół etatu.

W okresie pracy w Muzeum pełnił funkcję Społecznego Inspektora Pracy.

Zainteresowania Jerzego Gromskiego jako historyka Warszawy koncentrowały się na zagadnieniach związanych z infrastrukturą techniczną oraz rozwojem przestrzennym miasta, ze szczególnym uwzględnieniem dzielnicy Ochota, której był mieszkańcem.

W 1974 r. uzyskał doktorat w Instytucie Historii Kultury Materialnej PAN, a na jego podstawie opublikował w 1977 r. pracę pt. *Kultura sanitarna Warszawy do końca XVIII wieku* (PWN). Gromski omówił w niej stan kultury sanitarnej Warszawy od jej początków do końca XVIII w., na tle zrekonstruowanych warunków topograficznych i wodnych. Ustalił, że pierwsze wodociągi warszawskie powstały w połowie XV w., a więc 100 lat wcześniej niż sądzono.

Rozwój przestrzenny Ochoty od 1916 r. przedstawił w opracowaniu *Ochota jako dzielnica miasta stołecznego Warszawy w latach 1916-1939*

zamieszczonym w *Dziejach Ochoty*, (Warszawa 1973). Kontynuacją tematu jest rozprawa zamieszczona w „Materiałach Krajoznawczych” (1982, nr 6) pt. *Dzielnica Ochota – dzieje terenów objętych dziś granicami Ochoty od 1939 r.* Był też współscenarzystą wystawy *Ochota. Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość* eksponowanej w Dzielnicowym Domu Kultury przy ul. Reja (od 20 stycznia do 20 lutego 1972 r.

Wieloletnia praca w Gabinetcie Planów Muzeum Historycznego m.st. Warszawy zaowocowała opracowaniem *Plany i mapy okolic Warszawy w zbiorach Muzeum Historycznego m.st. Warszawy* („Almanach Muzealny”, t. I) .

Jerzy Gromski był niestrudzonym i aktywnym uczestnikiem wszystkich konferencji, sesji i sympozjów warszawianistycznych. Przez wiele lat był członkiem Zespołu Nazewnictwa Miejskiego przy Urzędzie Prezydenta m.st. Warszawy

W Muzeum dał się poznać jako człowiek obdarzony sarkastycznym poczuciem humoru, ale życzliwy kolega oraz wzięty autor okolicznościowych wierszyków, które podpisywał jako Wojciech Ochota. Tak oto w r. 1982 przedstawił Muzeum i jego pracowników.

M.H.W.

*Na Starym Mieście nie ma fontanny
Lecz zgromadzone panie i panny
I trochę panów jest dla okraszy
Wszyscy zebrani by dawne czasy
Naszego miasta zbadać, przedstawić
Trochę zasmucić, trochę zabawić...
...Aby gdy ktokolwiek przestąpi progi
Tego przybytku, mógł przez godzinę
Na dzień dzisiejszy spuścić kurtynę
I wśród fajansów, szabel, kołczanów
Gotyckich sklepień i kurdybanów
Starych zegarów i słuckich pasów
Odetchnąć duchem odległych czasów.*

Oprac. Jacek Korpetta